

**Непша О.В.**

*старший викладач*

**Мухін М.В.**

*студент*

*МДПУ ім. Б. Хмельницького*

*м. Мелітополь*

## **МІСЦЕ ПАМ'ЯТОК ПРИРОДИ, ІСТОРІЇ І КУЛЬТУРИ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОГО РАЙОНУ В РЕКРЕАЦІЙНОМУ ПРИРОДОКОРИСТУВАННІ**

Мелітопольський район розташований у південно-східній частині Запорізької області. До водних ресурсів району входять річки: Молочна (69 км), Ташенак (27 км), Малий Утлюк (25 км), Юшанли (20 км), притоки річки Молочної: Кульман, Арабка. В селах Оленівка і Трудове розташовані ставки. Площа Молочного лиману в межах району складає 324 га. Значну територію району займають лісові зони.

Завдяки своїм унікальним пам'яткам природи, історії і культури Мелітопольський край славиться по всій Україні.

В Мелітопольському районі в с. Мирне розташований Національний історико-археологічний заповідник «Кам'яна Могила». В 2007 році заповідник «Кам'яна могила» внесено до переліку номінацій ЮНЕСКО як найдавніший пам'ятник культури та історії розвитку людства. В цьому ж році заповіднику надано статус Державного.

В наші дні Кам'яна Могила стала місцем масового туризму, сюди приїжджають з різних кінців країни та з-за кордону численні шанувальники «сивої давнини».

Широкою популярністю в екологічному туризмі користуються об'єкти природно-заповідного фонду України серед них: Старобердянський ландшафтний заказник, Ботанічний заказник «Цілинна ділянка», Ботанічний заказник «Троїцька балка», Ботанічний заказник «Відріг Чебрецовий», Ентомологічний заказник «Цілинна балка «Троїцька», ділянка №1 та №2»,

Ентомологічний заказник «Цілинна ділянка в заплаві р. Молочна»,  
Ентомологічний заказник «Цілинна ділянка в гирлі р. Арабка»

В рекреаційній зоні Старобердянського лісництва проводиться прогулянкова та спортивна, промислово-прогулянкова, купально-пляжна, водноспортивна, водно-прогулянкова, мисливська, риболовецька рекреація.

Лісництву, розташованому на території Мелітопольського району, вже понад 160 років. Його перлиною можна вважати лісовий масив в селі Соснівка. Окрім сосен там ростуть білі акації, дуби, ясени, черемхи, софори та ще з кілька десятків порід дерев та кущів. В лісі можна зустріти білок, лисиць, диких кабанів, борсуків, куниць, біля п'ятдесяти видів птахів. Шелестіння крон дерев, щебетання птахів, блиск водної гладі - кілька годин відпочинку в Сосновці надовго надають людині заряд бадьорості та сил.

В селі Терпіння є невелике озеро, куди з кількох природних джерел стікає вода, що пробивається з-під землі і саме тут розташований заповідник «Цілющі джерела». На шляху до поверхні вода проходить через кілька шарів вапна, і таким чином природно очищується, а елементи срібла, що містяться в ній, роблять цю воду цілющою. Територію «Цілющих джерел» сільська рада облаштувала купальнями. Релігійні громади біля «Джерел» проводять обряди хрещення.

Біля Джерел знаходиться пам'ятник природи Дуб «Патріарх», якому біля 500 років. Висота дуба близько 40 метрів, коло стовбура - 6 метрів, коріння розрослося у різні боки на 100 метрів. Це символ душевної чистоти, міцності духу, джерело життєвої енергії.

В с. Зарічне розташований парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Парк Еліта» його організовано з метою забезпечення охорони та сприяння відтворення природних комплексів, штучно створеного парку, де зустрічається багато деревинно-чагарникових порід: дуб, акація, верба, сосна, ясень, софора та інші. Рідкісні види комах занесені до Червоної книги України. Загальна територія парку складає 5,0 га. «Парк Еліта» входить до складу природно-заповідного фонду України і є місцем проведення прогулянкової, спортивно-

оздоровчої рекреації, яка має різновіковий характер та сезонність відвідування.

Серед закладів культури і мистецтва в Мелітопольському районі виділяється центр чеської національної культури в с. Новгородківка Мелітопольського району. В селі працює Центр чеської національної культури, заснований в 1997 році та факультатив чеської мови, який відвідують понад 150 дітей різних національностей. Чеське культурно-просвітне товариство «Чехоград» було створено у травні 1990 року, щоб відроджувати і підтримувати чеську культуру, і входить до Всеукраїнської ради чехів.

Серед історико-культурних пам'яток виділяються: Бліндаж, де розміщувався командний пункт 118-ї стрілецької дивізії і 117-го артилерійського полку, 1943 р.; Будинок, де розміщувався штаб 463-го стрілецького полку, 1943 р.; Місце прориву німецької лінії оборони «Вотан» радянськими військами

На місті прориву німецької лінії оборони «Вотан» встановлено пам'ятний знак - стела та меморіальна дошка. Кожен рік на цьому ж місці клуби історичної реконструкції влаштовують театралізовану виставу-реконструкцію цього бою. На цей захід збирається до 5 тисяч мешканців навколишніх сіл та м. Мелітополь.

Серед сільського та зеленого туризму широкою популярністю у відпочивальників користуються: Садиба зеленого туризму «Алея троянд», в с. Мирне, Садиба зеленого туризму «Сосновий янтар», в с. Соснівка; Садиба сільського туризму, в с. Новопилипівка де вам запропонують проживання та харчування, традиційну українську кухню, відпочинок на річці біля вогнища, прогулянки лісом, пасіка, рибалка. Серед об'єктів духовного туризму виділяється Храм Тихонівської церковної громади (споруда початку ХХ ст.)

#### Література

1. Непша О.В., Онопко С.А. Участь природних лісових насаджень в короткочасному відпочинку (на прикладі Запорізького Приазов'я)// Географічні проблеми розвитку півдня України у ХХІ столітті. Збірник наукових праць

Одеського національного університету ім. І.І.Мечникова та Мелітопольського державного педагогічного університету. Частина II. - Одеса-Мелітополь, 2000. –С. 74-76.

2. Непша О.В. Гідрологічні особливості річок Північно-Західного Приазов'я// Екологічний шлях у майбутнє: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Умань, 29-30 березня 2012 р.) – К.: Науковий світ, 2012. –С.95-96.